

RAN-2401190104040501**M.S.W. (Sem.-IV) Examination March - 2026****Tribal Problems And Development : Policy And Programs****આદિવાસી સમસ્યા અને વિકાસ : નીતિ અને કાર્યક્રમો****[Total Marks: 50**

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book (2) બધા પ્રશ્ન ફરજિયાત છે. All Questions are compulsory. (3) પ્રશ્નની જમણી બાજુ ગુણ દર્શાવેલ છે. Right side figures indicate marks of each question.	Seat No.: Student's Signature
--	--

- પ્ર-1. નીચેના પ્રશ્નનાં ટૂંકમાં જવાબ આપો. 10**
- 1) જનજાતિ (Tribe) ની વ્યાખ્યા અને લક્ષણો લખો.
 - 2) ભારત અને ગુજરાતના મુખ્ય આદિવાસી સમુદાયો લખો.
 - 3) આદિવાસી સમુદાયોના સામાજિક-આર્થિક અધિકારો સમજાવો.
 - 4) આદિવાસી સમુદાયોને આવતી બે સમસ્યાઓ લખો.
 - 5) આદિવાસી વિકાસમાં એન.જી.ઓ.ની ભૂમિકા શું છે?
- પ્ર-2. ભારતમાં આદિવાસી સમુદાયોની સામાજિક, આર્થિક અને શૈક્ષણિક સ્થિતિ સમજાવો. 13**
- અથવા**
- પ્ર-2. પરંપરાગત અને સમકાલીન માળખાના સંદર્ભમાં આદિવાસી સંસ્કૃતિ સમજાવો.**
- પ્ર-3. આદિવાસી કલ્યાણ માટે બંધારણમાં કરાયેલા કાનૂની અને બિન-કાનૂની ઉપાયો સમજાવો. 13**
- અથવા**
- પ્ર-3. આદિવાસી સમુદાયોની સમસ્યાઓ અને પુનર્વસન નીતિ સમજાવો.**
- પ્ર-4. ભારતમાં આદિવાસી વિકાસ માટેની નીતિઓ અને કાર્યક્રમો ચર્ચા કરો. 14**
- અથવા**
- પ્ર-4. ટૂંક નોંધ લખો.**
- 1) અનુસૂચિત જનજાતિ માટેની રાષ્ટ્રીય આયોગ.
 - 2) ફોરેસ્ટ રાઈટ્સ એક્ટ / પેસા એક્ટ.

ENGLISH VERSION

Q-1.	Answer the following Questions.	10
1)	Define tribe and state its characteristics.	
2)	Mention major tribal groups in India and Gujarat.	
3)	Explain socio-economic rights of tribal communities.	
4)	State two challenges faced by tribal communities.	
5)	What is the role of NGOs in tribal development?	

Q-2. Explain the social, economic and educational status of tribal communities in India. **13**

OR

Q-2. Discuss the culture of tribal communities with reference to traditional and contemporary structures.

Q-3.	Describe statutory and non-statutory provisions in the Constitution for tribal welfare.	13
-------------	---	-----------

OR

Q-3. Explain rehabilitation policies and major problems faced by tribal communities.

Q-4. Discuss policies and programmes for the development of tribal communities in India. **14**

OR

Q-4. Write Short Notes :–

- 1) National Commission for Scheduled Tribes.
- 2) Forest Rights Act/PESA Act.